

KİYÂMET ALÂMETLERİ HAKKINDAKİ RİVÂYETLER (5)

(...dünden devam)

Aslında Hz. Peygamber'e nisbet edilen sözlerin hepsi birlikte düşünülünce bunlarda *sâat* sözüyle dünyânın Kıyâmetinin kastedildiği anlaşılır. Ancak bu rivâyetler, Kıyâmet için belirlenen yüz yıldan sonra derlendiği, yani aradan yüz yıldan çok zaman geçtiği halde Kıyâmetin kopmadığını gören hadîs yorumcuları, hadîsteki Kıyâmeti, *büyük Kıyâmet* değil, *hadîsin söylendiği zamanda yaşayan insanların ölümü* şeklinde te'vîl etme gereğini duymuşlardır.

İbn Hacer diyor ki:

“Kadı İyâd'a göre Âişe hadîsi, Enes hadîsini açıklamakta ve ‘Sizin *sâatiniz*’ sözü, Enes hadîsindeki *sâat*’in, Peygamber’in muhâtablarının *sâati* (ölümü) olduğunu ortaya koymaktadır. Bu söz, aynen Peygamber’in şu sözüne benzer: *‘Şu gecenizi görüyor-sunuz ya. Bu gecedan itibaren yüz yıl sonra şimdi yeryüzünde bulunan hiç kimse kalmaz (şimdi yaşayan insanların hepsi ölmüş olur).’* Gerçekten öyle olmuştur. Müslim’in saptadığı üzere son ölen sahâbî, Hicretin yüz onuncu yılında vefât eden Ebû’t-Tufeyl Âmir ibn Vâsile’dir. Bu tarih, hadîsin söylendiği zamanın yüzüncü yılına rastlar. Âmir’in, bundan önce vefât ettiği de söylenmiştir. Bu takdirde de hadîsin söylendiği zamanda mevcut insanlardan birinin, –Peygamber’i gördüğü saptanmış olmasa da– Hicretin yüz onuncu yılına kadar yaşamış olması muhtemeldir.” (İbn Hacer, Fethu'l-Bârî: 11/363)

Peygamber’in, “Şimdiden sonra yüz yıl içinde bütün insanların, nefes alan bütün canların, gözünü kıpırdatan herkesin ölmüş olacağını söylediği” hakkında rivâyetler de vardır (Müslim (Fedâilu's-sahâbe, h. no. 258); Tirmizî, Câbir ve Ebû Saîd'den; İbn Hibbân Enes'ten; Hasan ibn Süfyân, İbn Şâhin, İbn Kani', Taberânî, Hâkim ve İbn Asâkir Süfyân ibn Vehb'den; İbn Hibbân

Enes ve İbn Mes'ûd'dan çıkarmışlardır. Kenzu'l-Ummâl: 14/193, 195-196). Bu rivâyetlerdeki sâatin, yeryüzündeki canlıların ölüm vakti anlamında olduğu açıktır.

Ancak Kenzu'l-Ummâl'ın topladığı rivâyetlerde öyle acâib sözler var ki bunların doğruluğu var sayılsa, insanın içine Peygamber hakkında kuşku uyanabilir. Meselâ bir rivâyete göre Peygamber (s.a.v.): “*Dün yâ yedi bin yıldır. Ben sonuncu binde bulunuyorum*” demiştir (Taberânî, Beyhakî, Delâil'de Dahhâk ibn Zml'den rivâyet etmiştir. Kenzu'l-Ummâl: 14/191).

(devamı yarın..)